

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycji gminy miasta Zaleszczyki w sprawie naznaczenia siedziby dla przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego w mieście Zaleszczykach.

Wysoki Sejmie!

W skutek wniesionej na sesji sejmowej z roku 1885 petycji przez gminę miasta Zaleszczyki i okoliczne gminy powiatu Borszczowskiego, Wysoki Sejm uchwałą z dnia 15. października 1884. polecił nam zbadać, czy ze względów na dobro mieszkańców okolicy dawnego obwodu Czortkowskiego, nie wypadałoby zmienić uchwały sejmowej z dnia 15. grudnia 1873. w ten sposób, aby siedziba utworzyć się mającego tam nowego Sądu obwodowego nie w Czortkowie, lecz w mieście Zaleszczykach była ustanowioną. W wykonaniu zatem powyższej uchwały, po zebraniu odpowiednich wiadomości i zasięgnięciu opinii najbardziej interesowanych Rad powiatowych, gdy przedłożone przez nas sprawozdanie do l. 23558/85 z dnia 22. maja 1885. nie weszło na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu w r. 1885/6, mamy zaszczyt niniejszem takowe ponowić.

Gmina miasta Zaleszczyki w petycji swej główny nacisk położyła na tę okoliczność, iż podczas funkcyonowania byłych Władz obwodowych Czortkowskich, siedziba ich mieściła się w Zaleszczykach, jako miejscowości pod każdym względem bardziej odpowiadającej potrzebom tego rodzaju stolicy obwodowej, czy pod względem zaludnienia, czy ilości i obszerności budynków potrzebnych na pomieszczenie urzędników sądowych, wreszcie z powodu położenia swego jako punktu handlowego drzewem spławianem po Dniestrze do Rosyi.

Gmina miasta Zaleszczyk w razie przychylenia się do jej prośby, jak równie i właściciel br. Brunicki, ofiarowali przyjść z pomocą Skarbowi Państwa, płacąc na ten cel razem po 2.000 zł. rocznie przez lat 15, czyli złożyć kwotę 30.000 zł.

Zapytane przez nas Rady powiatowe odnośnych powiatów, które mogłyby wejść w skład okręgu przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego, mianowicie: Czortkowska, Husiatyńska, Buczacka i Borszczowska, w uchwałach swoich stanowczo oświadczyły się przeciw podobnym żądaniom gminy, właściciela obszaru dworskiego i Rady powiatowej Zaleszczyckiej z tej głównie przyczyny, że miasto Zaleszczyki, leżące na krańcu naszego kraju tuż nad granicą Bukowińską, pozbawione komunikacji kolejowej z okolicą, jest o ile można najnieudogodniejszym punktem na siedzibę tego rodzaju Władzy, jakim jest Sąd obwodowy, ściągający tu mnóstwo interesantów z całej okolicy, czy to przy załatwianiu spraw cywilnych, czy karnych, lub przy osobistem stawianiu jako obwinionych, jako świadków, lub sędziów przysięgłych. I rzeczywiście dość spojrzeć na mapę Czortkowskiej okolicy, aby przyznać słusność tym żądaniom.

Przyszły okrąg Sądu obwodowego Czortkowskiego stanowić może 10 powiatów sądowych, jako to: Borszczów, Buczacz, Budzanów, Czortków, Husiatyn, Kopeczyńce, Mielnica, Potok złoty, Tłuste i Zaleszczyki, mające ludności 368.488 w 289 gminach, z których 238 gmin z ludnością 306.711 mają około 50 kilometrów odległości od Czortkowa, a tylko 51 gmin (powiatu Zaleszczyckiego i części Borszczowskiego) mają nad 50 do 80 kilometrów. Dalej Husiatyn, Kopeczyńce i Buczacz są z Czortkowem połączone gościńcem krajowym i koleją żelazną; okrąg Mielnica otrzyma z tem miastem nową komunikację przez wybudowanie uchwalonej już drogi Borszczów-Jezierzany-Kolendziany; podobnie jak okrąg sądowy Budzanowski będzie miał udogodniony przystęp do Czortkowa przez budujący się teraz trakt Budzanów-Kossów-Białobuznica.

Co się tyczy kwestyi pomieszczenia przyszłego Trybunału, to czy w Zaleszczykach, czy w Czortkowie wypadnie pobudować nowy gmach odpowiedni dla biur i więzienia, a nie ma wątpliwości, że gmina miasta i właściciel obszaru dworskiego w Czortkowie, poczynią wszelkie ze swej strony ułatwienia, aby c. k. Rządowi przyjść z pomocą. Również co do pomieszczeń dla urzędników i służ sądowych znajdują oni w Czortkowie dogodne lokale, albowiem jakkolwiek miasto samo liczy dziś tylko 3579 mieszkańców, to pod względem topograficznym stanowi ono jedną całość z przyległemi gminami Czortków stary i Wygnanka, których ludność razem z ludnością miejską, przedstawia wyższą cyfrę od ludności miasta Zaleszczyk, bo 8081 mieszkańców.

Zresztą miasto Czortków w ostatnich latach bardzo pomyślnie się rozwija, buduje bowiem wodociąg kosztem 10.000 zł.

Pod względem ruchu handlowego, Czortków nie ustępuje dziś już Zaleszczykom. Posiada 204 przemysłowców, dwie fabryki machin rolniczych, młyn amerykański, trzy instytucje finansowe, a jak wykazy czynności sądowych z r. 1884. wykazują, było ztąd do rozstrzygnięcia podanych spraw ustnych i sumarycznych 322, zaś drobiazgowych 3422, gdy przeciwnie Zaleszczyki nie wykazują więcej pierwszych jak 90, drugich zaś 1495. Że siedziba Sądu obwodowego może bardzo pomyślnie oddziaływać na wzrost dobrobytu i pomyślności miasta, o tem wątpić nie można, a zatem nie można się dziwić, że gmina miasta Zaleszczyk stara się o uzyskanie dla siebie takiej siedziby. Lecz gdy funkcyonowanie Władz Sądu obwodowego nie rozciąga się do terytorjum pewnego miasta, lecz całej okolicy, jak w tym wypadku składającej się z pięciu powiatów politycznych — tam na pierwszym miejscu musimy postawić dogodność mieszkańców całego okręgu, a pod tym względem Czortków bez zaprzeczenia ma niewątpliwe pierwszeństwo. Dlatego też za bardzo niewłaściwy środek pozyskania siedziby Sądu ze strony konkurującego miasta, trzeba uważać czynienie ponętnych propozycji i ofiar c. k. Rządowi, które jak z jednej strony mogą dogadzać bardzo widokom oszczędności, to z drugiej narażają ludność szukającą wymiaru sprawiedliwości na mnóstwo niewygód i ponoszenie przez długie lata kosztów podróży z powodu niewłaściwie obranego punktu na pomieszczenie takiej Władzy jaką jest Sąd obwodowy.

Z tych zatem powodów i jednomyślnego oświadczenia się czterech Reprezentacyj powiatowych przeciw jednej, wreszcie z uwagi, iż Wysoki Sejm w rezolucjach swoich uchwalanych do c. k. Rządu z dnia 15. Grudnia 1873., z dnia 4. Maja 1875., z dnia 5. Października 1878., z 24. Lipca 1880. i 6. Października 1882. przy domaganiu się utworzenia nowego Sądu obwodowego w tamtejszej okolicy, zawsze miasto Czortków jako siedzibę tego Sądu wskazywał, nie możemy popierać życzeń wyrażonych w petycyach gminy i właściciela obszaru dworskiego Zaleszczyk; dlatego wnosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nad petycją gminy miasta Zaleszczyk, właściciela obszaru dworskiego i niektórych gmin powiatu Borszczowskiego, o zmianę uchwały sejmowej z dnia 15. Grudnia 1873 w tym kierunku, aby siedzibą przyszłego Sądu obwodowego Czortkowskiego było miasto Zaleszczyki a nie Czortków — przechodzi do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 5. Czerwea 1886.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblikiewicz w. r.

Sprawozdawca:

Teofil Bereznicki w. r.

Członek Wydziału krajowego.